

Eerste termijn Voorjaarsnota

09-07-2019

Michiel van de Kasteelen

We leven in een cruciale, maar ook gespannen tijd, voorzitter. Wellicht heeft men dat over andere fasen in de geschiedenis ook gezegd. Maar als ik de periode van mijn leven overzie (en die is behoorlijk lang) dan heb ik dat gevoel nog niet eerder zo gehad. We braken los uit de benauwende jaren 50, 60 met een soort van overmoed. We zochten een weg in de jaren 70, 80, met het idee dat alles mogelijk was en dat we "de goede kant op gingen". Na de val van de muur dachten sommigen in de jaren 90 dat de geschiedenis ten einde was. Vele crises en conflicten verder weten we beter.

Natuurlijk hadden we het Rapport van de Club van Rome van 1972 en het Brundtland rapport van 1987; ik heb er allerlei discussies over bijgewoond en georganiseerd. Alarmerend zeker. Er waren 'grenzen aan de groei', zei men. En dat vonden wij ook. Maar dat was toch op een bijna abstract niveau. In ieder geval op een niveau, waarvan we dachten dat we er nog allerlei kanten mee uit konden. En we hebben geschipperd, gepolderd, overlegd en tafels ingericht. En de tijd schreed voort.

Ondertussen kregen we het beter dan tevoren, economisch gezien. We "gingen erop vooruit", zei men dan. En deels was dat ook zo. Tegelijkertijd lieten we daarbij mensen achter, creëerden we een steeds grotere kloof tussen verschillende groepen, in de wereld, maar ook in ons eigen land. Niet alleen in inkomen, maar ook in kansen, in opleiding, in 'erbij horen'. De tweedeling. En die tweedeling vormt op zijn beurt de voedingsbodem voor allerlei destructieve ideologieën, voor ongerichte onvrede, die je – als je kwaad wilt – met geld en marketing kan omzetten in politieke macht.

Drie inspiratiebronnen, die mij in al die jaren mede gevormd hebben. Ik citeer:

De eerste vraag, die aan een mens gesteld werd, luidde: "Adam, waar ben je?" Dat is de vraag die ons gehele leven begeleidt, ook in de politiek, bij iedere beslissing telkens weer: mens, waar ben je? Waar sta je? Wim Aantjes, Bergrede.

Wij zijn ervan overtuigd dat de bestrijding van de welhaast permanente drang naar overbesteding alleen dan kans van slagen heeft als ze wordt ingeperkt in het ruimere kader van het terugdringen van bestaande ongelijkheid in inkomen, bezit, macht en kennis. Joop den Uijl, regeringsverklaring.

Liberalisme en rechtsstaat staan garant voor de principiële scheiding tussen wetgeving, bestuur en rechtspraak en voor rechtszekerheid. Liberalen zijn in de parlementaire geschiedenis de grondleggers en hoeders van onze rechtsstaat. Dat schept verplichtingen. Ed Nijpels, manifest.

U merkt, voorzitter, ik ben een politieke omnivoor.

De fase, die wij nu bereikt hebben, kenmerkt zich door de onmogelijkheid om nog weg te duiken, zoals de politiek dat decennialang gedaan heeft. De wal is het schip aan het keren. De grenzen aan de groei zijn overschreden, voorzitter. De politiek kan niet meer om de feiten heen. Tsja, behalve dan die ver verdwaalde onverlaten als Trump en Baudet

Wat ik wel zie – in Den Haag en ook hier – is een vorm van paniek, in die zin dat men zich realiseert dat het echt en absoluut anders moet, en als men zich dat niet zelf realiseert, is er gelukkig vaak een rechter die eraan helpt te herinneren. Ik verwijs naar het Urgenda-vonnis en naar de PAS-uitspraak van de Raad van State. Op die laatste uitspraak kom ik straks nog terug. Enkele maanden terug was het niet open gaan van Vliegveld Lelystad in 2020 onbespreekbaar (nu is het een feit). Nog maar kort geleden dacht de VVD te kunnen ontkomen aan het rekeningrijden (het kan niet).

Westerveld is een gemeente, waarin de agrarische sector, natuur en toerisme de centrale elementen zijn. Ze zijn alle drie, elk voor zich en in hun onderlinge samenhang, essentieel voor deze schitterende gemeenschap.

Er is een vreemd en hardnekkig misverstand, voorzitter, en dat is dat wij de agrarische sector als tegenstanders zien. Dat is niet alleen niet zo, maar ik ga een stap verder: wij zijn uiteindelijk de echte medestanders van de agrarische sector. Landbouw en veeteelt hebben te maken met drie sectoren, die hen in de tang houden: de banken (die een financieel valluik creëren), de afnemers (m.n. de grote inkopers en supermarktketens, die de prijzen laag houden), en de producenten vooral van bestrijdingsmiddelen (die een vorm van verslaving in het leven roepen).

Omschakeling naar kringlooplandbouw in 2030 is nodig om de landbouw, tuinbouw en visserij nieuwe perspectieven te geven. Het is een omschakeling van voortdurende verlaging van de kostprijs van producten naar voortdurende verlaging van het verbruik van grondstoffen en een zorgvuldig beheer van bodem, water en natuur. Voorzitter, dat verzin ik niet, maar de Minister van Landbouw in het 3^e Kabinet Rutte. In een recent debat in de Kamercommissie voor Landbouw is over deze omslag in het landbouwbeleid een intensief en goed debat gevoerd. Dat debat heeft uiteindelijk eind vorige week geresulteerd in een serie door de Tweede Kamer aangenomen moties.

Kom met wetgeving waarbij het gebruik van bestrijdingsmiddelen en pesticiden in met name de sierbloementeelt in de nabijheid van woningen wordt begrensd (aangenomen). Stel tussendoelen voor de beperking van gewasbeschermingsmiddelen (aangenomen). Dring er bij de Europese Commissie op aan het richtsnoer 'cumulatieve effecten van stoffen' met spoed vast te stellen

zodat het CTGB dat kan gebruiken in hun toelating (aangenomen). Versnel de procedure tot toelating van biologische gewasbeschermingsmiddelen (aangenomen). Pas het voorzorgbeginsel toe (aangenomen). Stel adequate spuitvrije zones in voor landbouwpercelen grenzend aan gronden die een woonbestemming hebben (aangenomen). Dat is niet niks, voorzitter, en dat is te danken aan een aantal zeer actieve en goed geïnformeerde Kamerleden (ik wil met name William Mooralach noemen van de Partij van de Arbeid). Maar het is zeker ook deels te danken aan een enorme inzet van burgers, zoals de Westerveldse groep Meten=Weten.

En het is hard nodig, want rondom de landbouw spelen een aantal grote vraagstukken. Rapporten geven aan dat er een forse achteruitgang (75%) plaatsvindt van soorten en aantal insecten, bevestigd door onderzoeken in andere landen. Het VN-biodiversiteitspanel in een recent rapport luidde eveneens de alarmklok over de biodiversiteit. Biodiversiteit, essentieel voor het overleven van deze planeet. De kwaliteit van ons drinkwater staat onder grote druk, in ieder geval ook de prijs van drinkwater door de kosten voor reiniging. Uitspraken van de directeur van de WMD hier in deze Raad werden bevestigd in verschillende onderzoeken, waarin gesteld wordt dat Nederlandse grond- en oppervlaktewaterbronnen kwetsbaar zijn voor verontreiniging met oude én nieuwe gewasbeschermingsmiddelen en afbraakproducten daarvan. En dan is er natuurlijk ook de menselijke gezondheid. Aan het RIVM-rapport is heel veel opgehangen, voorzitter, en er zijn veel te simpele en snelle conclusies uit getrokken; conclusies die het rapport geenszins ondersteunt. Het RIVM onderzoek was en is niet meer en niet minder dan een blootstellingsonderzoek; de uitkomsten verschilden daarbij niet wezenlijk van die van de steekproeven die M=W heeft laten uitvoeren in Westerveld. Die blootstelling is aangetoond, ook in huizen van omwonenden. Het doet geen uitspraken over de gezondheidsrisico's zelf. Letterlijk staat in het rapport – ik citeer -: "Therefore, these results do not provide information regarding the presence or absence of a health risk for the residents". Ondertussen leggen steeds meer wetenschappers wel degelijk verbanden tussen bepaalde ziektebeelden (zoals Parkinson) en de bestrijdingsmiddelen.

En dan was er ook nog de PAS-uitspraak van de Raad van State. Op basis van een advies het Europese Hof van Justitie veegt de RvS in één keer de werkwijze van tafel, die jarenlang dit land had gedomineerd, namelijk het 'leven op de pof'. Toestemming geven tot meer stikstof-uitstoot op basis van de aanname dat later, ooit, de stikstof wel naar beneden zal gaan. Het kan niet meer, het mag niet meer op die manier. En vele plannen kwamen tot stilstand, ook Lelystad dus.

Een bezwaar tegen het geldende Bestemmingsplan buitengebied Westerveld 2017 is een van de zaken, die nu wacht op afhandeling. Het is goed dat het College het Bestemmingsplan 2018 (inhoudelijk gelijk aan 2017, maar netter georganiseerd) van tafel haalt. Na 'onze' PAS-uitspraak zullen we met elkaar moeten werken aan een Bestemmingsplan Buitengebied 2019 in een voorontwerp-proces met alle betrokkenen.

Dan de duurzaamheid en energietransitie. Dank aan het College voor die last minute aanvullende brief Duurzaamheid. Het is jammer dat het beleid zo langzaam van de grond komt. Dat is wellicht begrijpelijk doordat er -op veel terreinen- niets gebeurd is de vorige periode, het soms moeilijk is om iedereen

een nieuwe richting in te krijgen en er sprake was van moeilijk vervulbare vacatures of weinig ambtelijke capaciteit. We hadden het graag anders gezien, maar het is blijkbaar niet anders. Het betekent wel dat er in de komende jaren erg veel op ons en de inwoners afkomt: duurzaamheid, klimaat, energietransitie, herstructurering sociaal domein, omgevingsvisie. We hopen dat iedereen zich bewust is van en klaar is voor de uitdagingen die er op ons af komen.

Ik constateer dat een aantal fracties nu zelf ideeën voor bijv. energietransitie maatregelen neerlegt in moties. Ik vind dat begrijpelijk. Maar ik denk dat we er goed aan doen om te kijken hoe we daar wellicht toch een geheel van kunnen maken.

Ik kom tot slot bij de Voorjaarsnota zelf; ik noem hem zelf liever Perspectiefnota.

Bij de behandeling van de Jaarrekening 2018 veegde collega Masselink de vloer aan met de financiële afwikkeling van een jaar, waarvan de begroting in 2017 was voorgelegd, en dat voor in ieder geval bijna de helft niet onder de verantwoordelijkheid viel het huidige college. Dat neemt niet weg, dat de staat van de financiën onder druk staat, grotendeels door externe factoren (rijksbeleid, autonome ontwikkelingen in het Sociaal Domein, solidariteit tussen gemeenten, Gemeenschappelijke regelingen die hun budget overschrijden etc.). Gelukkig geeft de Meicirculaire wat lucht, en kunnen we wat positiever vooruit kijken. Over de tekst van de Perspectiefnota en de cijfers komen wij in tweede termijn nog verder te spreken; daar hebben we ook enkele amendementen en een motie voorbereid, die we dan zouden kunnen indienen. En dan komen ook onze centrale middenvelder en onze linksbuiten in actie.

Nu, aan het eind van deze eerste termijn wil ik alvast drie moties indienen, dan maken die maar vast deel uit van de beraadslagingen, zoals dat heet. Moties op verschillende niveaus, maar wel met onderlinge samenhang.

Vorige week bracht collega Beets een motie in over de Eikenprocessierups. Die hebben we aangehouden en we hebben aangekondigd dat we die gingen combineren met een bredere tekst die we voor vandaag al hadden voorbereid...
MOTIE

Dan vindt de fractie van Progressief Westerveld het van belang dat we ook bij aanbesteding en inkoop handelen volgens onze eigen principes.... **MOTIE**

Tenslotte, voorzitter, maken wij deel uit van een mondiale samenleving, waarin de problemen alle grensoverschrijdend zijn. ... **TOELICHTING / MOTIE SDG**